

Құқық негіздері пәні бойынша есептер:

1. Мәслихат депутаты Сейдахметов тергеушімен куә ретінде жауап беруге шақырылды. Тергеушінің әрекеті заңға сай ма?
2. Ғылыми зерттеу институтының ұжымы кезінде өздері ұсынған депутат Қаптағановтың есебін тыңдау туралы шешім қабылдады. Бірақ Қаптағанов өзінің басқа елдің азаматтығын алуына байланысты депутаттық өкілеттігін тоқтатқанын айтып, есеп бермейтінін хабарлады. Қаптағановтың әрекеті заңға сай ма?
3. Қазақстан Республикасының институтында оқитын студент Ли Чан өз курстасы Томақбаеваға өзімен некеге тұруға және Қытай азаматтығын алуға ұсыныс жасады. Томақбаева өз келісімін беріп, алдымен Қазақстан азаматтығынан шығу керектігін айтты. Қазақстан Республикасының азаматтығы қандай жағдайда тоқтатылуы мүмкін.
4. АҚШ азаматтары ерлі – зайыпты Гопинстер және олардың 12,15,19 жасар балалары Қазақстанға көшіп, Қазақстан Республикасының азаматтығын алуға шешім қабылдады. Оларға қай органға өтініш беруге қажет? Қазақстан азаматтығын қандай тәртіппен алуы мүмкін? Олардың балаларының азаматтығы туралы мәселе қалай шешілуі тиіс?
5. Журналист Наурызбаева шетел азаматына тұрмысқа шығып Біріккен Араб Әмірліктеріне көшіп кетті. Бірақ жүктілік және туу кезіне Қазақстанға келіп, осында бала туды. Наурызбаеваның баласының азаматтығы қалай анықталады?
6. С. Азаматы өз автокөлігінде бағдаршамның қызыл түсіне өтіп кетті және сол үшін жол полиция қызметкерімен тоқтатылды. С. құқықтың қай саласының нормаларын бұзды: азаматтық құқық, еңбек құқығы, әкімшілік құқығы, транспорт заңдарын.
7. Келесі актілердің қайсысын әкімшілік құқықтың қайнар көздеріне жатқызуға болады: заң ; кодекс ; жарлық ; қаулы ; бұйрық ; инструкция ; ереже ; телефонограмма ; әдістемелік нұсқау. Өз актілерін шығару құқығына қандай мемлекеттік органдар ие болады?
8. Үшінші сынып оқушысы, ата анасыз автобуста жол ақысын төлемей отырды. Контролер одан билетті көрсетуді талап етіп, ол көрсетпегеннен кейін айыппұл төлеуді талап етті. Бұл жағдайда әкімшілік құқық бұзушылық болды ма, егер болса әкімшілік жауапкершілікке кім тартылады?
9. Зауыт директоры зауыт аумағын тазалау үшін сенбілікті өткізу және оны ұйымдастыру тобы туралы бұйрық шығарды. Бұл бұйрыққа сүйеніп ұйымдастыру тобы сенбілік өткізу уақытын, оған қатысушыларды тағайындап, оларды құрал сайманмен және көлікпен қамтамасыз етті. Лауазымды тұлғаның шешімі еңбек шартында көзделмеген және қоғамдық жұмыстарды орындауға негіз бола алады ма?

10. Жергілікті әкімшілік аппаратының екі лауазымды тұлғалары басқа үш азаматпен жауапкершілігі шектеулі серіктестік құрды. Мемлекеттік қызметкерлердің әрекеті заңға сай ма?
11. Институт ректоры азаматтардан лаборант, оқытушы және проректор қызметтеріне алу туралы өтініштерді қабылдады. Аталған қызметтерді алу үшін қандай әрекеттер жасалуы тиіс? Қызметкерге алынушылардың қызметтік қатынастары қай уақытта пайда болады? Мемлекеттік қызметке алынушыларға қойылатын талаптар.
12. Сот шешімімен әрекет қабілеттігі жоқ деп танылған Асқаров өз меншігіндегі автокөлікті Бақтыбаевқа 250 000 теңгеге сатты. Асқаровтың шешесі шартты жарамсыз деп танылу туралы және Бақтыбаевтың автокөлікті саматовқа сатып жібергені анықталды. Бұл іс бойынша сот қандай шешім қабылдауы керек?
13. Сапарғалиев тұрғын үй салу үшін банктен несие алып, кепілге жер учаскесін қалдырады. Бұл учаскеде Сапарғалиев салған үй кепілге кірме?
14. Қанатов Сейітовке автокөлікті сатып алуға сенімхат берді, бірақ Сейітов ауыр халде ауруханаға түсіп өз міндетін атқара алмады да, қайта сенім тәртібінде сенімхатты Маратовқа берді. Бұл сенімхат Сейітов жатқан аурухананың бас дәрігерімен куәланды. Маратов Қанатовтан автокөлік сатып алды, бірақ автокөлік бағасы Қанатов берген сенімхатта көрсетілген соманың шегінен шығып кетті. Сенім беруші автокөлікті алудан бас тартты. Маратов Қанатовтың автокөлікті алуы және оны жеткізіп беруге кеткен шығындарды өтеуі туралы талаппен сотқа шағымданады. Бұл дауды шешіп беріңіз.
15. Азаматша Сүлейменова және оның бұрынғы күйеуі нотариусқа өздері жасаған шартты куәландыруға өтініш берді. Бұл шарт бойынша ажыратылған ерлі зайыптылар бір біріне балаларды асырау туралы талап қоюдан бас тартады, күйеуі ортақ меншікке құқықтан бас тартады, ал әйелі зейнеткерлік жасқа жеткенше жаңа некеге тұрмауға міндет алады. Бұл шарт заңды ма?
16. Келесі субъектілердің арасында қаржылық құқықтық қатынастар туындай ала ма:
  - жеке тұлғалар (азаматтар);
  - мемлекеттің қаржылық қызметін атқаратын органдар;
  - мемлекеттің қаржылық қызметін атқаратын органдар және азаматтар;
17. Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі мемлекеттің қаржылық қызметін атқаратын орган екендігін дәлелдеп беріңіз.
18. Мемлекеттің қаржылық қызметін атқаратын органдарға заң шығарушы және сот органдарын жатқызуға бола ма? Жауабыңызды түсіндіріңіз..
19. Республикалық және жергілікті бюджет кірістерінің көздерін атаңыз.
20. Қазақстан Республикасының азаматы Қасқыров, Түркияда іссапары кезінде жергілікті тұрғынмен төбелес шығарып оған орташа ауыр

- дене жарақаттады. Қасқыров қай мемлекеттің заңы бойынша жауапкершілікке тартылуы керек?
21. Түзеу мекемесіндегі отырған Құрбанов мас күйінде сотталған Болатовтың ішіне екі пышақ жарақатын келтірді және соның салдарынан Болатов ауруханада қайтыс болып кетті. Бұл әрекет құрамындағы қылмыс белгілерін атап көрсетіңіз?
22. Дауылбаев қызық көріп А-ны жағадан суға итеріп жіберді. А. жүзу білмеген еді (бұл туралы Дауылбаев білмеді) және сол себепті суға батып кетті. Дауылбаевтың кінәсі бар ма?
23. Шәкеев С –пен дауласып қалып С. оны ұрып соқты. Шәкеев үйден пышақ алып келіп С–ті құды. Қашып бара жатқан С – тың қарсы бетіне келе жатқан Тоқтаров оның аяғын шалды, ал Шәкеев бұл жағдайды пайдаланып С–қа бірнеше пышақ жарақатын келтірді. Нәтижесінде С қайтыс болып кетті. Тоқтаровтың әрекетінде қылмысқа қатысу белгілері бар ма? Қылмысқа қатысудың объективті және субъективті белгілерін ашып беріңіз.
24. Өз бақшасынан ұрлықтың алдын алу үшін Хамраев электр тоғы өткізілген сыммен бақшаны қоршады және қауіпсіздік мақсатында "Өмірге қауіпті! Электр тоғы!" деген хабарламаларды іліп қойды. Жасөспірім В. Және О. түнде бақшаға түсті және нәтижесінде В. электр тоғының әсерінен қайтыс болып кетті. Бұл жағдайда қажеттілік қорғану орын ала ма?
25. Учаскелік инспектор өз танысымен жеке әңгімесінде жабдықтау бөлімінің бастығы Құсайынов 500 000 теңге сомасындағы ақшалай қаражатты ұрлағанын білді. Бұл жағдайда қылмыстық істі қозғауға негіз бар ма? Қылмыстық істі қозғаудың себептері мен негіздерін атап көрсетіңіз. Жасалған қылмыс туралы арыздар және хабарлауларды тексерудің тәртібі қандай?
26. Айыпталушы Оспанов пәтерін тінту кезінде 10 бейнемагнитофон, 50 кг май және 120 кг ет табылды. Барлық табылған тауарларды криминалды полиция қызметкері, өз шешімі бойынша сату үшін дүкенге тапсырды. Полиция қызметкері дұрыс істеді ма?
27. Келесі талаптар бойынша соттылықты анықтаңыз:
- Алимент талап ету
  - Қарызды талап ету
  - Жұмысқа қайта алу талабы
  - Тұрғын үй иемденуді бөлу талабы.
28. Қамалов және Бұрханов мас күйінде бір – бірімен төбелесіп қалды және нәтижесінде Бұрхановтың жаңа пальтосы жырттылып қалды. Келесі күні оның әйелі Қамаловтан пальтосының құнын өндіріп алу туралы талаппен сотқа шағымданды. Сот қандай шешім қабылдауы тиіс?
29. 15 жасар Сәрсенов , тоғыз сынып бітіргеннен кейін , база директорына өзін жұмысқа қабылдауын сұрап өтініш берді. Директор

- Сәрсенов 16 жасқа толмады деп оның өтінішін қабылдамады. Директор шешімі дұрыс па?
30. Фабрика қаладан 10 км қашықтықта орналасқан жерге көшінуе байланысты, фабрика қызметкерлері жаңа жұмыс орнына шығудан бас тартты. Фабрика әкімшілігі қызметкерлерін жақын уақытта олар жұмыстан шығарылуы туралы ескертті. Бұл дауда кімнің пікірі дұрыс?
31. Ресторан бухгалтері директор бұйрығымен бухгалтериядан осы ғимаратта орналасқан және осы еңбекақымен ас бөлмесіне ауыстырылды. Бухгалтер ас бөлмесінде жұмыстан бас тартты, себебі ол мұндай ауыстыруға келісімін берген жоқ еді. Ресторан директорының ойынша бұл жұмыс ауыстыру емес жұмыс орнын ауыстыру, сондықтан қызметкердің келісімі қажет емес. Бұл дауда кімнің пікірі дұрыс?
32. Асанов 28 қазан күні оны 5 қарашадан бастап өз еркі бойынша жұмыстан шығарылуы туралы өтініш берді. Бірақ әкімшілік оны жұмыстан шығару туралы бұйрықты 12 қарашадан шығарды. Әкімшілік әрекеттері заңға сай ма?
33. Бухгалтер Әлімжановаға жұмысқа кешігіп келгені үшін 1 сәуір күні сөгіс шығарылды. 28 тамыз күні ол жұмысқа тағы да кешікті. Әкімшілік 5 қыркүйек күні Әлімжанованы еңбек тәртібін бұзғаны үшін жұмыстан шығарды. Әлімжанова бұл бұйрықпен келіспей сотқа жүгінді. Сот қандай шешім қабылдауы тиіс?
34. Программист Серкебаеваны 4 айдан көп ауырғанына байланысты әкімшілік жұмыстан шығарды. Жұмыстан шығарылу кәсіподақпен келісілген жоқ және Серкебаеваның орнына жаңа қызметкер алынған жоқ, оның міндеттері басқа программистер арасында бөлінді. Серкебаеваны жұмыстан шығару заңды ма?
35. Азамат Есенов үлкен мөлшерде заңсыз ағаштарды шауып тастады. Бұл құқық бұзушылық үшін қандай жауапкершілік белгіленген?
36. Жер заңымен жер учаскесін мемлекеттік және қоғамдық қажеттіліктерге мәжбүрлеп алу белгіленген. Мемлекеттік және қоғамдық қажеттіліктер деген не?